

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت:

۸

شماره چاپ:

۱۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۱/۳/۲۴

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۲۵۰۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۱/۵/۱۵

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

« طرح حمایت از تأسیس و تقویت مؤسسات و مراکز آموزش عالی غیردولتی »

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح یک فوریتی حمایت از تأسیس و تقویت مؤسسات و مراکز آموزش عالی غیردولتی که به منظور تقویت جایگاه قانونی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و حفظ و ارتقاء کیفیت آموزشی و پژوهشی آنها، در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۹/۳/۳۰ مجلس با اصلاحاتی به تصویب رسید در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲ جهت ارائه نظر به شورای نگهبان ارسال گردید.

شورای نگهبان نیز طی نامه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۲ علاوه بر ایرادات شرعی، این طرح را مغایر قانون اساسی دانست.

ایرادات شورای نگهبان

فارغ از ایرادات شرعی و نیز ابهاماتی که از نظر شورا بر این طرح وارد است، با توجه به آنچه در متن اظهار نظر آمده: «چون اصل طرح متضمن ورود در حیطه صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی است»، لذا شورای نگهبان آن را خلاف موازین شرع و مغایر اصول پنجاه و هفتم و یکصد و دهم قانون اساسی شناخته است.

بررسی ایرادات

به موجب بند «۱۲» مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، مبنی بر بازنگری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص آموزش عالی، مورخ ۱۳۷۷/۸/۵ « ضوابط کلی تأسیس دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی در شورای عالی تصویب شود و اساسنامه آن مؤسسات بجز دانشگاه آزاد اسلامی در شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه ذیربط به تصویب می‌رسد».

ماده (۱) این طرح مقرر می‌دارد اساسنامه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی غیردولتی به تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی برسد، و براساس تبصره «۲» این ماده اساسنامه‌های اولیه که به تأیید شورای عالی رسیده همچنان معتبر است و هرگونه تغییر در آن با پیشنهاد هیئت مؤسس و تأیید شورای عالی صورت خواهد گرفت.

از آنجا که موضوع این طرح اساساً در حوزه اختیار و صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی و خارج از حیطه صلاحیت مجلس شورای اسلامی است و صلاحیت‌ها و اختیارات مذکور به موجب تفویض ولی فقیه و مقام رهبری به شورای مذکور داده شده و اولاً و بالذات داخل در حوزه اختیارات ایشان است، لذا اساساً مجلس در مقام تعیین تکلیف برای شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبات آن نمی‌باشد و در نتیجه مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی شناخته شده است.

صدر مصوبه مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر تعیین جایگاه، اهداف و وظایف شورا، مقرر می‌دارد «شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان مرجع عالی سیاستگذاری، تعیین خط‌مشی، تصمیم‌گیری و هماهنگی و هدایت امور فرهنگی، آموزشی و پژوهشی کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام محسوب می‌شود و تصمیمات و مصوبات آن لازم‌الاجرا و در حکم قانون است». همان‌گونه که بیان گردید شورا صلاحیت‌های خود را به‌موجب تفویض ولی فقیه کسب کرده و امور مربوط در واقع داخل در حوزه صلاحیت ولی فقیه و رهبری نظام است و از این حیث نیز با اصل یکصدودهم به جهت تغایر با بند «۱» اصل مذکور مغایر دانسته شده است.

با عنایت به نکات مذکور و عدم صلاحیت مجلس به رسیدگی به موضوع طرح، شورای نگهبان به سایر ایرادات شرعی و قانون اساسی و ابهامات مد نظر ورود پیدا نکرده و صرفاً به مغایرت با اصول پنجاه‌وهفتم و یکصدودهم قانون اساسی که اصل ارائه طرح از سوی مجلس را منتفی می‌نماید اشاره کرده است.

فارغ از ایرادات حقوقی، اساس طرح مذکور به‌لحاظ مباحث کارشناسی نیز، مورد اشکال است و می‌باید نکات ذیل را در رابطه با آن مد نظر قرار داد:

براساس مستندات موجود مفاد ماده (۱) درحال حاضر تحصیل حاصل است. به این ترتیب که اساسنامه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مورد بحث یا به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده است (اساسنامه دانشگاه آزاد اسلامی) یا مبتنی بر کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسه‌های آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی و با استفاده از «اساسنامه الگو» ی مورد تأیید آن شورا، حسب مورد توسط شورای گسترش آموزش عالی یا شورای گسترش آموزش پزشکی به تصویب رسیده است (مؤسسه‌های آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی). بنابراین تأثیر طرح پیشنهادی را می‌توان در جلوگیری از اقدام مستقیم شورای عالی انقلاب فرهنگی برای اصلاح اساسنامه‌های مصوب قبلی آن شورا از یکسو (تبصره «۲» ماده (۱)) و طولانی شدن فرآیند تصویب اساسنامه سایر مؤسسات غیردولتی با افزودن تأیید نهایی شورای عالی انقلاب فرهنگی بر مصوبات شوراهای گسترش دو وزارتخانه (ماده (۱)) ذکر کرد.

مصوبه شاید تنها از این بابت که دارای مهلت زمانی برای پاسخگویی مسئولین به درخواست‌هاست و از آن جهت که نمایندگان این‌گونه مؤسسات را دخیل در تعیین الگوی شهریه دانسته است، حمایتی تلقی شده است والا واجد عنصر حمایتی دیگری نیست. به این لحاظ عنوان طرح با محتوا انطباق ندارد.

نتیجه‌گیری

از آنجا که موضوع این طرح در حوزه صلاحیت و اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی است، لذا مجلس شورای اسلامی اساساً مرجع صالح جهت پرداختن به این امر نیست مگر آنکه شورا، مجلس را برای این امر به‌عنوان مرجع صالح تعیین کند، (علاوه بر این با توجه به مقررات موجود، وجود روال قانونی و تعیین مرجع جهت تصویب اساسنامه دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی غیردولتی، اساس این طرح از توجیه لازم برخوردار نیست، همچنین در جهت حل مشکل شهریه مؤسسات مورد بحث، کافی است از وزارتخانه‌های علوم و بهداشت درخواست شود نسبت به ارائه الگوی تعیین شهریه مؤسسه‌های آموزش عالی غیردولتی براساس شاخص‌های مورد نظر حداکثر ظرف دو ماه اقدام کرده و نتیجه را به کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس ارائه نمایند).